

**Отчет за дейността на ДАБЧ по изпълнението на Програма 10.
«Съхраняване и укрепване на идентичността и културата на
българските общности зад граница»
2008 г.**

В съответствие с доклада „Новата държавна политика към българите по света” на работната група под ръководството на Заместник-министър председателя и министър на външните работи г-н Ивайло Калфин, приет на оперативно съвещание на Министерския съвет на 20 декември 2007 г. в ДАБЧ са организирани две кръгли маси: едната с участието на държавните институции, а другата с представители на неправителствени организации и академичните среди. Големият обществен интерес в страната и сред сънародниците ни в чужбина към темата и необходимостта за съвременен, комплексен подход към нея, намери израз в организираната, съвместно с Министерството на външните работи Национална кръгла маса в НДК на 13 май т. г с представителството на организационни структури на общностите ни в Западна, Централна и Югоизточна Европа.

След провеждането на форума е изготвен, тиражиран и изпратен до организациите на българите по света, до българските посолства и държавните институции диск, съдържащ докладите, разискванията и проектодокументите от Националната кръгла маса .

За осъществяване на Новата държавна политика към българите по света са конкретизирани проектите по Програма 10. Разработени са **програми за работа на ДАБЧ по държави и региони в областите**: съхраняване на българското етнокултурно пространство зад граница; приобщаване на младата българска емиграция; изграждане и поддържане на българско лоби в чужбина; българска национална общност в Украйна; българска национална общност в Молдова

ДАБЧ участва в разработването на Национална стратегия на Република България по миграция и интеграция /2008 – 2015/. Конкретизирането на Плана по изпълнение на стратегията за 2008 г. е реализирано в специална програма на ДАБЧ с инициативи и проекти по стратегическите цели и направления. На сайта на ДАБЧ са поставени връзки към Трудовата борса на Агенцията по заетостта и на най-популярните български сайтове за търсене на работа. Изградена е допълнителна функционалност на интернет страницата, а именно включване на форма за регистрация, административен панел и възможност за търсене. Положено е началото на създаване чрез лична регистрация на база данни на българите в чужбина, обособени в три категории: български граждани, живеещи в чужбина; чужди граждани с български произход; български студенти, учещи в чужбина.

ДАБЧ участва в **кръгла маса, организирана от списание „Човешки ресурси”** на тема: „Как да върнем емигрантите в България?”. Представени са акцентите в дейността и инициативите на агенцията в рамките на изпълнението на Плана за 2008 година по Националната стратегия на Република България за миграция и имиграция. През ноември т. г. агенцията се включи в Информационната трудова борса в Мадрид, организирана от МТСП.

Други направления на дейност по програмата:

ДАБЧ оказва съдействие на организационните структури на българските общности за **честване на националните празници и бележити годишнини от историческия календар.** От края на 2007 г. започна честването на 160 години от рождението на Христо Ботев, продължи отбелязването на 130-годишнината от Руско-

турската освободителна война, В сътрудничество с Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ са разработени и качени на сайта на агенцията електронни продукти, посветени на събитията, допълнително са изпратени на организациите и училищата други информационни материали. Оказана е подкрепа при честването на поета-революционер в Мадрид, съвместно с Испанско-българската асоциация „Св.св.Кирил и Методий“, отразяване на церемонията по поставянето на релеф на Христо Ботев на сградата на Българския културен център в Париж, организиране на тематична вечер, посветена на българската култура и поезията на Ботев в Берисо, Аржентина. Особено значими са честванията на Ботев в Одеска област, Украйна /Одеса, Задунаевка, Измаил/. Проведени са срещи с участието на представители на ръководството на Асоциацията на българите в Украйна и Боян Ботьов, председател на фондация „Христо Ботйов“ и ръководството на ДАБЧ. Оказана е подкрепа на идеята на Асоциацията да бъде открит музей на поета-революционер в Задунаевка.

Основният акцент е **отбелязването на 100-годишнината от обявяване на Независимостта на България** под патронажа на президента на Република България г-н Георги Първанов. Във връзка с изпълнението на Националната програма ДАБЧ осъществи следните инициативи:

- Изработен е мултимедиен продукт „100 години независима България“ , съвместно с Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Качен е на сайта на ДАБЧ в навечерието на празника. Издаден е в тираж 2000 бр. и разпространен до всички организационни структури на сънародниците ни зад граница. Изпратени са и 2000 броя от юбилейния вестник на ДА „Архиви“

- Отпечатано е юбилейно издание на сп. Ек“

- Организиран е цикъл от лекции „Час по история на България“ с представянето на книгата на проф. д-р Георги Марков „Независимостта на България през Балканската криза 1908 – 1909 г.“ във Виена, Берлин и Париж. В рамките на събитието представителите на българските общности са информирани за насоките в новата държавна политика към българите по света. Инициативата е организирана със съдействието на посолствата на Република България и българските културни институти в посочените европейски столици. Сред аудиторията, значително е присъствието на млади хора – студенти и ученици от гимназиалните класове в българските училища.

- Проведени са поредица от юбилейни срещи на български учени на тема „Независимостта на България“ със сънародниците ни в Сърбия /Цариград, Иваново и Босилеград/, Румъния /Букурещ, Тимишоара, Винга и Дудещи Веки/, Украйна/Одеса и Нови Трояни/ и Молдова /Кишинев/. Лекциите, посветени на годишнината са съпроводени от прожекция на документалния филм, включен в мултимедийния продукт на агенцията.

ДАБЧ разви **активна дарителска дейност** и предостави голямо количество художествена литература, рекламни-информационни материали за България на различни езици, трибагренници, собствени електронни продукти и др. на организационните структури в 29 държави. Общо броят на даренията е 134. Значителна част от тях са предназначени за подпомагане на образователната и културна дейност на българските училища в 19 държави.

Поддържането на постоянен диалог със сдруженията на българските студенти на Запад и мотивирането на младите хора за професионална реализация в родината е един от приоритетите на ДАБЧ и през 2008 г. Изготвена е специална

програма за работа с тях, съобразена с **акцентите в новата държавна политика** към българите по света. Програмата е съпътствана от план-график на инициативите включени в Плана за 2008 г. по изпълнение на Националната стратегия на Република България по миграция и интеграция. ДАБЧ участва в **Междуведомствената работна група по проблемите на младежта в ДАМС** като изготвя за информации за дейността, ориентирана към младите българи зад граница. Оказва се подкрепа за осъществяване на проекти за популяризиране на българската куртура, история и традиции сред чуждестранните академични и обществено-политически среди – Дни на българската култура, подиумни дискусии, вечери по повод на 3 март и 24 май, филмови вечери, участия в мултикултурални фестивали. На сайта на агенцията се публикуват информации за проведените културни събития.

По-важните инициативи и проекти през годината са:

- финален етап на **анкетното проучване на тема „Професионална реализация в България“**; изследване на нагласите на младите българи – студенти в чуждестранни университети за стаж и кариера в родината; анкетата е разработена съвместно с Job Tige и проведена със съдействието на академичните ни сдружения в чужбина.

- **представителство на българските студентски сдружения в Германия на Националната кръгла маса**, посветена на новата държавна политика към българите по света, проведена на 13 май в НДК. През същия месец ДАБЧ участва в **Работната конференция на Асоциацията на българските студентски сдружения в Ерланген**, проведена в рамките на Дни на българската култура в областта. Участниците от Бон, Кьолн, Карлсруе, Дармшат, Манхайм и Нюрнберг са информирани за основните разисквания на форума в НДК и са обсъдени младежки проекти за изграждане и утвърждаване на положителния образ на България в Европа и съхраняване на националната идентичност в условията на мултикултурното общуване.

- **среща-разговор с Асоциацията на българските студенти в Париж**. Представени са акцентите в дейността на ДАБЧ, насочени към младежката аудитория.

- среща с български студенти от **университетите в Мадрид** на тема квалификация и професионална реализация на младите българи в родината и информиране за положителни практики на българските студентски сдружения в страните от Западна Европа;

- проведен за седми път **летен стаж по програма “Диаспора”**, с участието на български студенти от Франция, Германия, Испания, Великобритания, млади хора с български произход от Македония, записани в български висши учебни заведения, както и български студенти в български университети. В рамките на стажа са проведени дискусии и изпълнявани индивидуални задачи по проблеми на българските общности в чужбина, миграцията и имиграцията. Специално внимание е отделено на координацията между отделните ведомства при осъществяване на държавната политика. Целта е да се мотивират младите специалисти за професионална реализация в системата на държавните институции, да сътрудничат на организациите на сънародниците по света и в инициативите на агенцията.

- установени контакти и сътрудничество с неформалното сдружение на младите български професионалисти в **Брюксел** /групата включва около 50 души/, разширени

са контактите с Асоциацията на българските студенти в Лил и Асоциацията на българските студенти в Страсбург..

- установени **контакти и взаимодействие със завърнали се в страната млади българи, завършили чуждестранни университети:** сдружение „Тук – там” и екипа, спечелил младежкия проект за виртуална трудова борса „Back2BG”. Проектът е финансиран от ДАМС с цел да стимулира завръщането и реализацията на младите професионалисти в родината. ДАБЧ оказва съдействие на младежките структури за провеждането на форум „Кариера в България – защо не”, насрочен за 22 декември т. г. Очаква се участието на около 400 млади специалисти и студенти от страните в Европейския съюз.

- осигурени учебни материали на студентските сдружения в Нюрнберг и Дармшат /Германия/ за организиране на **обучение по български език за немски граждани** към университетите в съответните градове;

- оказана е подкрепа на танцовите групи към Българския студентски клуб „Будители” в Бон и „Златен век” в Нюрнберг с осигуряването на 12 национални носии; групите съществуват от години и често са канени да представят родния фолклор на фестивали и други културни прояви;

Поддържането на постоянни контакти с образователните звена на българите по света, мониторинг върху тяхното състояние, грижа за съхраняването на езика и подпомагане на образователната и културната им дейност е постоянен приоритет в дейността на ДАБЧ. Агенцията участва в екипа на Министерството на образованието и науката по разработване на **Концепция за развитието на българските образователни звена в чужбина и обучението по български език**. За първи път представител на институцията участва в **Комисията на МОН**, (заедно с експерти и на МВнР) за **подготовка и провеждане на кандидат-студентската кампания по ПМС № 103 и ПМС № 228** за осъществяване на образователната дейност сред българите в чужбина. Утвърдени са необходимите документи за прием за обучение на студенти и докторанти във висшите училища и научните организации в България през учебната 2008-2009 г. и определени условията и реда за кандидатстване.

Във връзка с реализирането на Новата държавна политика в тази област е осъществено следното:

- Представител на агенцията участва в **кандидат-студентската кампания** за младежи от български произход през м. юни в Приморск, заедно с експерти от МОН. В рамките на кампанията е **проведена е среща** с присъствието на представители на Генералното консулство на Р България в Одеса и на български дружества от Приморск, Бердянск, Запорожие, Автономна Република Крим. Сред повдигнатите въпроси е възможността да се засили финансовата и материална помощ към Приморския лицей за изграждане на общежитие, закупуване на автобус и обзавеждане на компютърна зала.

- **организирана е кръгла маса „Българското училище в чужбина. Специфика, проблеми, перспективи”**, трето издание, съвместно с МОН; Форумът се налага като пряко продължение на предишните две кръгли маси, организирани самостоятелно от ДАБЧ, на които е направен анализ на съвременното състояние на образователните ни центрове извън страната и очертани необходимите

насоки за тяхното успешно функциониране. Форумът е проведен с участието на 72 учители от българските образователни звена в чужбина и лектори по български език, литература и култура в чуждестранни университети от общо 24 страни, както и представители на държавни институции и обществени организации от страната. Акцентът е поставен върху методите и способите за преподаване на български език в чужда езикова среда, представяне на програмите по български език и литература за I-VII клас и презентация на полезни практики на други държави в тази област.

- презентация на дейността на ДАБЧ и новата държавна политика към българските училища по света по време на **среща с учители от Молдова и Украйна, специализанти в Департамента за усъвършенстване на учителите към СУ „Св.Климент Охридски“**.

- участие в **работна група за запазване на българския език сред българските общности по света**, сформирана от Национален дарителски фонд „13 века България“. Включени са и специалисти от МОН, МВнР, СУ „Св. Климен Охридски“, Институт за български език към БАН. Работната група е сформирана през м. февруари т. г. Работата продължава

- за десети пореден път ДАБЧ участва като **съорганизатор на Националния фестивал на детската книга в Сливен (7-9 май 2008)**, проведен под патронажа на г-жа Зорка Първанова. Осигурено е представянето на български творци в странство - Анета Дучева (Германия), Мила Васов, Елизабета Георгиева и Димитър Димитров (Сърбия). В рамките на инициативата е организирана кръглата маса „Детската книга на XXI век и нейните читатели. От ДАБЧ са предоставени дарения от български книги, учебници и учебни помагала, аудио-визуални материали за лектората по български език в Университета в Страсбург и за българските училища в Берлин, Ванкувър, Лайден / Холандия/, Пекин.

- осъществен е проект **„Мъдростта на народа ни“**, съвместно с фондация **„Фолклорът и детето“**. Проектът е резултат от многогодишните усилия на агенцията и на фондацията да развият познание, интерес и любов към българските традиции, да представят образците на народното творчество на все по-широк кръг деца в България и по света. Участници в проекта са деца от България и от българските общности в чужбина. Включени са преводи на български народни мъдрости на различни езици. Илюстрациите са дело на ученици от България. В реализирането участват 100 деца от 25 български училища в чужбина, изпратили преводи на 15 езика. Книгата е представена в Столичната библиотека, в Българския културен институт -Братислава и Будапеща.

- **честване на 150-годишнината на Болградската гимназия**
ДАБЧ разработи проект на Програма за отбелязване на юбилея и участва в работата на Национален комитет, сформиран за целта. Съвместно с Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ е подготвен електронен продукт „150 години Болградска гимназия“, публикуван на сайта на ДАБЧ и тиражиран в 5000 екземпляра. На 29 октомври, Деня на бесарабските българи, в СУ „Св. Климент Охридски“ е организирана Международна кръгла маса на тема „Възпитаниците на Болградската гимназия в културно-историческото развитие на България“. Участват директорката на Болградската гимназия Жанна Суслина, вицепрезидента на Асоциацията на българите в Украйна Светлана Драгнева, историкът от Болград Игор

Пушков, проф. д.и.н. Николай Червенков, ректор на Тараклийския държавен университет, председател на Научното дружество на българистите в страната, както и дългогодишният изследовател ст.н.с. д-р Иван Грек, Молдовска академия на науките. В рамките на форума е почетен и друг юбилей – 170-годишнината от осветяването на храма „Свето Преображение Господне“ в Болград. В заседанията участват видни български учени, бивши преподаватели в Болградската гимназия и нейни възпитаници, понастоящем студенти в български висши учебни заведения.

През 2008 г. агенцията отбеляза 90-годишния юбилей на Българо-унгарското средно езиково училище в Будапеща, **60-годишните юбилей на БСОУ „Христо Ботев“ в Братислава и БСОУ „Д-р Петър Берон“ в Прага.** Предоставени са дарения. В Българския културен институт в Прага по време на официалното честване е организирана изложба с детски рисунки от Конкурса по изобразително изкуство „България в моите мечти“ с акцент върху отличените творби на децата от българската общност в Чехия от началото на конкурса до последното му издание през 2008 г. Представители на ДАБЧ са включени в делегацията за Чехия, водена от председателя на НС г-н Георги Пирински. Делегацията по повод юбилея на БСОУ „Д-р Петър Берон“ - Прага и Кирило-методиевите тържества в Микулчице през втората половина на м. май;

- **организиране ежегодните конкурси на ДАБЧ за деца от българските общности;** В Литературния конкурс „Стефан Гечев“ участие са взели 161 деца от 18 държави, в Конкурса по изобразително изкуство „България в моите мечти“ 447, изпратили до ДАБЧ 590 творби от 25 държави в Европа, Северна Америка и Азия. Проявите са проведени под патронажа на вицепрезидента на Република България г-н Ангел Марин. На тържеството в Министерството на културата присъстват учители и директори на български училища зад граница, участници в конкурсите, представители на медиите и на държавните институции. През октомври наградените творби са представени в изложба в Испано-българския център – Мадрид. Издадени са календари, DVD и сборник с наградените творби.

През годината е оказано съдействие за създаване на български училища в Солун и Мостолес /Испания/, възстановяване на училището към българската църква в Рим, стабилизиране на училище „Св.св.Кирил и Методий“ - Ванкунър (Канада), училище „Слънчо“ – Йоханесбург /РЮА/ и в Лайден /Холандия/. Основан е факултативен курс за изучаване на български език към Съюза на приятелите на България в Ставропол, Русия от 1 септември 2008.